

Rossii – Dairy cattle breeding intensification in Russia. Smolensk, 240 (in Russia).

9. Belyaevskij YU. I. 1984. *Industrializaciya molochного skotovodstva – Dairy farming industrialization* Moskva, Rossel'hozizdat, 383 (in Russia).

Корх И. В., Дибиров Р. М. ИЗМЕНЧИВОСТЬ КЛИНИКО-ФИЗИОЛОГИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И МОЛОЧНОЙ ПРОДУКТИВНОСТИ ПОД ВЛИЯНИЕМ РАЗНОЙ ЧИСЛЕННОСТИ КОРОВ В СЕКЦИЯХ ПОМЕЩЕНИЯ

В статье представлены результаты исследований по установлению изменчивости клинико-физиологических показателей и молочной продуктивности под влиянием различной численности коров в секциях помещения при беспривязном их содержании на глубокой соломенной подстилке. В результате выполненных исследований доказано, что разная численность коров в секциях коровника не имеет значительного отрицательного влияния на их организм. Тогда как максимально приближенное к проектной численности количество коров в I и II секциях обеспечивает повышение молочной продуктивности за 305 дней лактации и улучшения качества молока.

Ключевые слова: коровы, беспривязное содержание, секция, численность, клинико-физиологические показатели, молочная продуктивность, качество молока.

Dibirov R. M., Korh I. V. CLINICAL AND PHYSIOLOGICAL CHARACTERISTICS AND MILK PRODUCTION VARIABILITY UNDER VARIOUS NUMBER OF COWS IN SECTION ROOM

This article highlights the net research results on the variability of clinical and physiological parameters and milk production determination under various sections of the number of cows in a room for their maintenance loose on deep straw bedding. The low negative impact of different numbers of cows on their bodies was proved. While the number of cows in Sections I and II which is corresponding to the project enhances milk production at 305 days of lactation and improves milk quality.

Key words: cows, loose maintenance, section, size, clinical and physiological-tech performance, milk yield, milk quality.

Дата надходження до редакції: 04.10.2016 р.

Рецензенти: доктор с.-г. наук, с. н. с. В. П. Шабля

доктор с.-г. наук, с. н. с. С. А. Михальченко

УДК 636.08222/2

М'ЯСНА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУГАЙЦІВ АБЕРДИН-АНГУСЬКОЇ ПОРОДИ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ

О. І. Колісник, канд. с.-г. наук, Харківська державна зооветеринарна академія

У статті наведено результати досліджень м'ясної продуктивності бугайців абердин-ангуської та створюваної української ангуської породи. Аналіз результатів досліджень показав, що тварини цих порід здатні добре адаптуватися до умов цілорічного вигульного утримання. Однак між ними існують істотні відмінності як за рівнем м'ясної продуктивності, так і за якістю м'яса. При інтенсивному вирощуванні абердин-ангуси відрізняються від своїх аналогів меншими показниками продуктивності, тоді як ангуси, навпаки, проявляють більш високу енергію росту та характеризуються більш пісною яловичиною.

Ключові слова: порода, м'ясна продуктивність, жир, жива маса, забійна маса, туша.

Постановка проблеми. Криза яка затягнулась в Україні із збільшення виробництва яловичини та покращення її якості вимагає від вчених та практиків розробки та впровадження нових дієвих енергозберігаючих, конкурентоспроможних інтенсивних технологій виробництва на основі використання як наявних, так і новостворених вітчизняних високопродуктивних порід.

Слід зазначити, що розвиток м'ясного скотарства, це невід'ємна складова ефективного вирощення цього питання. В Україні стримується як малою чисельністю поголів'я худоби вітчизняних м'ясних порід, так і не ефективністю його ведення, як за рахунок об'єктивних так і суб'єктивних факторів.

Для розв'язання зазначеної проблеми необхідно збільшити чисельність наявних і створити нові вітчизняні конкурентоспроможні м'ясні породи, використовуючи місцевий та світовий генофонд, які здатні адаптуватися до різних природно-кліматичних умов.

Отже, вищевикладене свідчить про нагальність цієї проблеми для виходу із кризи та подальшого ефективного конкурентоспроможного виробництва яловичини.

Аналіз основних досліджень і публікацій у яких започатковано розв'язання проблеми. Вагомий внесок у вивчення господарсько-біологічних особливостей тварин абердин-ангуської породи внесли багато науковців та практиків [1-12].

На сьогодні ця порода в Україні є найбільш розповсюдженою і за походженням відноситься, як правило, до імпортової – британської і американської селекції, що різнить їх за типом тілобудови. Тому, на наш погляд, одним із напрямів її удосконалення є її консолідація, та підвищення продуктивності і адаптаційної здатності.

В зв'язку із інтенсивною селекцією за швидкістю тварини схильні до ожиріння. У них низька інтенсивність росту і мала жива маса як молодняку так і дорослих тварин. В результаті порода в сучасних умовах ринкової економіки є менш конкурентоспроможною. Тому важливе значення має створення на її основі нової української ангуської породи, яка б добре адаптувалась до умов інтенсивної технології з високими показниками продуктивності.

Вченими та практиками доведено, що тварини абердин-ангуської породи мають генетичний потенціал для одержання нежирної яловичини з оптимальним співвідношенням білку до жиру (1,5-1,0) за інтенсивного вирощування до

високих вагових кондицій (550-600 кг) у відносно молодому віці (18-20 місяців).

М'ясна продуктивність абердин-ангуської і створюваної ангуської породи до цього часу недостатньо вивчена, не визначений характер їх росту і розвитку, не вирішена проблема одержання нежирної яловичини з оптимальним співвідношенням білка до жиру. Звідси виникає необхідність проведення цих досліджень, які мають велике значення для корегування подальшої племінної роботи при створенні української ангуської м'ясної породи.

Завдання досліджень. Провести порівняльне вивчення м'ясної продуктивності бугайців абердин-ангуської і створюваної української ангуської м'ясної породи в умовах цілорічного вигульного утримання сходу України.

Матеріал та методика дослідження. Дослідження виконано шляхом проведення науково – виробничого дослідження в АФ «Агро-Новоселівка-2009» Нововодолазького району Харківської області згідно схеми.

Схема науково-господарського дослідження.

Група	Походження	Генотип	N
I контрольна	абердин-ангус британського походження	ч/п	10
II дослідна	абердин-ангус британського походження х ангус крупного типу американського походження	F ₁	10
III дослідна	F ₁ х ангус крупного типу американського походження	F ₂	10

Для проведення науково-виробничого дослідження було сформовано три групи бугайців різного походження - по 10 голів у кожній. До восьми місяців бугайці знаходилися на підсосі. Комплектування груп здійснювали у віці 6-8 місяців. Рівень годівлі бугайців всіх піддослідних груп був однаковий і становив (2,1-2,2 к.од. на 100 кг живої маси). Нормування годівлі велось відповідно до деталізованих норм. Технологія утримання – безприв'язна, цілорічно вигульна.

Результати досліджень. Підвищення продуктивності худоби та покращення якості м'яса

дають можливість не тільки наповнити власний ринок м'ясом і м'ясопродуктами, а й вийти конкурентоспроможними на зовнішній. Вивчення м'ясної продуктивності проводилось шляхом контрольного забою трьох бугайців з кожної групи в 15 і 18 місячному віці за методикою ВНДІМС.

За результатами забою визначали: передзабійну живу масу, масу парної туші, жиру-сирцю, забійну масу та забійний вихід (табл. 1). Біометричну обробку отриманих даних проводили методом варіаційної статистики за методикою М.О. Плохінського (1969).

1. М'ясна продуктивність бугайців різних генотипів

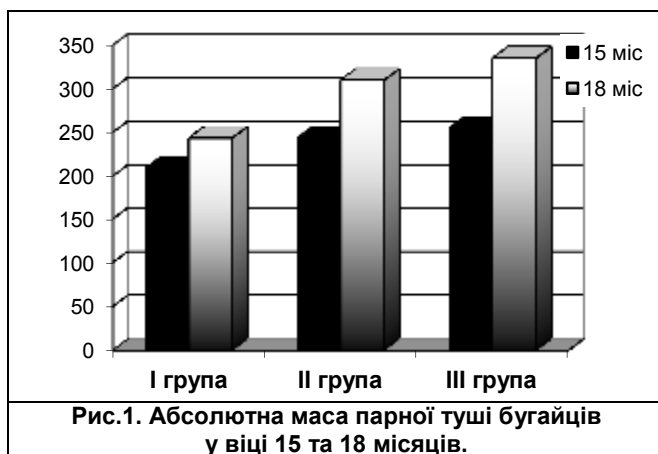
Показники	Група		
	I	II	III
У віці 15 місяців			
Передзабійна жива маса, кг	360 ± 2,32	420 ± 2,45	432 ± 2,25
Маса парної туші, кг	208,8 ± 3,81	243,6 ± 4,20	254,9 ± 3,25
Вихід туші, %	58 ± 0,72	58 ± 0,38	59 ± 0,43
Маса внутрішнього жиру-сирцю, кг	10,8 ± 0,36	8,4 ± 0,36	9,2 ± 0,32
Вихід жиру-сирцю, %	3,0 ± 0,07	2,0 ± 0,02	2,3 ± 0,03
Забійна маса, кг	219,6 ± 4,15	252,0 ± 4,25	263,0 ± 4,38
Забійний вихід, %	61,0 ± 0,82	60 ± 0,33	61,3 ± 0,32
У віці 18 місяців			
Передзабійна жива маса, кг	420 ± 2,45	555 ± 3,25	568 ± 3,44
Маса парної туші, кг	243,6 ± 4,20	327 ± 3,28	335,0 ± 3,37
Вихід туші, %	58 ± 4,38	58,9 ± 3,33	59,0 ± 3,44
Маса внутрішнього жиру-сирцю, кг	17,2 ± 0,32	9,0 ± 0,34	10,1 ± 3,48
Вихід жиру-сирцю, %	4,1 ± 0,02	1,7 ± 0,03	1,7 ± 0,02
Забійна маса, кг	260,8 ± 4,25	336,7 ± 3,58	345 ± 3,26
Забійний вихід, %	62,1 ± 0,33	60,5 ± 0,37	60,7 ± 3,42

За даними порівняльного аналізу результатів забою перевагу мали бугайці створюваної

ангуської породи III групи. Так, вони характеризувались більш важкими та повном'ясними тушами порівняно з аналогами I та II груп. Різниця на їх користь у 15 міс віці порівняно з I групою склала 46,1 кг (11,7 %), II групою - 34,8 кг (12,2 %), у 18 місячному віці відповідно 91,4 кг (12,7%), 66,1 кг (13,7 %). Слід зазначити, що тварини I групи ха-

рактеризувались більшим виходом жиру-сирцю, перевага за цим показником становить 8,2 кг (47,6%) порівняно з II групою, та 7,1 кг (41,3 %) в порівнянні з III групою.

Більш наглядно показники маси парної туші та внутрішнього жиру-сирцю бугайців в розрізі порід наведені на рис. 1 та 2.

В ході проведених досліджень встановлено, що бугайці контрольної та дослідних груп характеризувались високими показниками м'ясних якостей як в 15 місячному так і у 18 місячному віці. Порівняльне вивчення аналізу результатів забою показало, що більш важкими та повном'ясними тушами характеризувались бугайці створюваної ангуської породи. Натомість, важливо зазначити, що тварини контрольної групи мають підвищену здатність до накопичення жиру, що є небажаним як з технологічної так і з економічної точки зору.

Висновки. Аналіз результатів забою показав, що бугайці абердин-ангуської і створюваної української ангуської породи суттєво різняться за всіма показниками м'ясної продуктивності. В однакових умовах інтенсивного вирощування бугайців створюваної української ангуської породи характеризувались більш важкими і повном'ясними тушами, кращими якісними показниками м'яса. При цьому абердин-ангуські аналоги мали більше жиру сирцю в 15 міс на 2,6 кг, 18 міс на 7,2 кг, що свідчить про більш високу їх скоростиглість.

Список використаної літератури:

1. Доротюк Е.М. Сучасний стан абердин-ангуської породи в Україні й шляхи її удосконалення. / Е.М. Доротюк, В.Г. Прудніков, О.І. Колісник // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2011, №4, с. 62-63.
2. Доротюк Е.М. Ріст і розвиток бичків різних генотипів створюваної української ангуської м'ясної породи. / Е.М. Доротюк, В.Г. Прудніков, О.І. Колісник // Вісн. Полтавської державної аграрної академії. - №4, 2012 с. 46-48.
3. Доротюк Е.М. Абердин-ангуська порода різних генотипів в умовах східного регіону України / Е.М. Доротюк, В.Г. Прудніков, О.І. Колісник // Новітні технології скотарства у XXI столітті, Миколаїв, 2008, с. 127-131.
4. Доротюк, Е.М. Створення нової української породи на основі абердин-ангусів / Е.М. Доротюк, В.Г. Прудніков, О.І. Колісник // Твар. України. 2011, № 11. – с. 26-29.
5. Колісник, О.І. Особливості технології м'ясного скотарства в умовах ринкової економіки у Східному регіоні України / О.І. Колісник Е.М. Доротюк, В.Г. Прудніков // Пробл. зооінженерії та вет. мед. Харків, 2013 – вип.. 26. – час. 1. – с. 10-15.
6. Колісник О.І. Роль абердин-ангуської породи в породотворному процесі м'ясної худоби. // Вісник Сумського нац. агр. університету. Суми 2014. Вип. 2/2 (15). – С. 55-57.
7. Програма селекції великої рогатої худоби породи абердин-ангус на 2003 – 2012 роки / В.О. Пабат, А.М. Литовченко, М.В. Зубець та ін. // – К. , 2005. – 344 с.
8. Програма створення української ангуської м'ясної породи на 2013 – 2020 роки / Білозерський О.Л., Доротюк Е.М., Прудніков В.Г., Колісник О.І., Рой Ю.С., Водолажченко О.Я // – Харків, 2013. – 15 с.
9. Програма селекції великої рогатої худоби породи абердин-ангус на 2013-2020 роки / Гетья А.А., Кудрявка Н.В., Жукорський О.М. та ін.// Чубинське, 2013. – 44 с.
10. Сірацький, Й. З. Селекційно-генетичні та біологічні особливості абердин-ангуської породи в

Україні / Й. З. Сірацький, В. О. Пабат, Є. І. Федорович та ін. // [За ред. Й. З. Сірацького, Є. І. Федорович]. — К. : Науковий світ, 2002. — 203 с.

11. Смакуев Д. Р. Качество мяса бычков симментальской и абердин-ангусской пород, выращенных при использовании разных технологий. / Д. Р. Смакуев // Сборник научных трудов Ставропольского научно-исследовательского института животноводства и кормопроизводства. Вып. № 7 / том 3 / 2014.

12. Тимченко О. І. Абердин-ангуси: ефективність використання і перспективи. / О. І. Тимченко // Тваринництво України. – 1978. - № 1. – с. 54-55.

References:

1. Dorotyuk E.M., Prudnikov V.G., Kolisnyk, O.I. 2011. Suchasnyi stan aberdyn-angus`koyi porody v Ukraini j shlyaxy yiyi udoskonalennya - **Modern condition of Aberdeen Angus breed in Ukraine and the ways of its improvement**. Visnyk Poltavs`koyi derzhavnoyi agrarnoyi akademiyi – **The bulletin of Poltava State Agricultural Academy**. № 4, P. 62 – 63 (in Ukrainian).

2. Dorotyuk E.M., Prudnikov V.G., Kolisnyk O.I. 2012. Rist i rozvytok bychkiv riznyh genotypiv stvoryuvanoyi ukrayinskoyi anguskoyi myasnoyi porody - **The growth and development of bull-calves of different genotypes of created Ukrainian Angus meat breed**. Visn. Poltavskoyi derzhavnoyi agrarnoyi akademiyi – **The bulletin of Poltava State Agricultural Academy**. №4, P. 46-48 (in Ukrainian).

3. Dorotyuk E.M., Prudnikov V.G., Kolisnyk O.I. 2008. Aberdin-anguska poroda riznyh genotypiv v umovah shidnogo region Ukraini - **The Aberdeen Angus breed of different genotypes in the Eastern region of Ukraine**. Novitni tehnologiyi skotarstva u XXI stolitti, Mikolayiv - **The modern technologies of cattle breeding in the twenty-first century, Mykolaiv**. P. 127-131 (in Ukrainian).

4. Dorotyuk E.M., Prudnikov V.G., Kolisnyk O.I. 2011. Stvorennya novoyi ukrayinskoyi porody na osnovi aberdyn-angusiv - **The creation of a new Ukrainian breed on the basis of Aberdeen-Angus**. Tvar. Ukraini - **Farming In Ukraine**. № 11, P 26-29 (in Ukrainian).

5. Kolisnyk O.I. 2013. Osoblivosti tehnologiyi myasnogo skotarstva v umovah rynkovoyi ekonomiky u Shidnomu regioni Ukraini. – **The peculiarities of technology of beef cattle in the conditions of market economy in the Eastern region of Ukraine**. Probl. Zoonzheneriyi ta vet. med. Kharkiv. – **The Problems of Zooengineering and veterinarian medicine**. Kharkiv. №26, P 10-15(in Ukrainian).

6. Kolisnyk O.I. 2014. Rol' aberdin-anguskoyi porodi v porodotvornomu protsesi myasnoyi hudoby. - **The role of the Aberdeen-Angus breed in the process of creating of beef cattle**. Visnik Sumskogo nats. agr. universitetu. Sumi. – **The Bulletin of Sumy National Agricultural University**. Sumy. № 2/2 (15). P 55-57 (in Ukrainian).

7. Pabat V. A, Litovchenko A. M., Zybets M.V. 2005. Programa selektsiyi velykoyi roगतoyi hudoby porody aberdyn-angus na 2003 – 2012 roky. - **The program of selection of cattle Aberdeen Angus breed for the years of 2003 – 2012**. Kyiv, 344 (in Ukrainian).

8. Bilozerskiy O.L., Dorotyuk E.M., Prudnikov V.G., Kolisnyk O.I., Roy Y.S., Vodolazhchenko O.Y. 2013. Programa stvorennya ukrayinskoyi anguskoyi myasnoyi porody na 2013 – 2020 roky. - **The program of creation of the Ukrainian Angus meat breed for 2013 – 2020**. Kharkiv, 15 (in Ukrainian).

9. Getya A.A., Kudryavka N.V., Zhukorskiy O.M. 2013. Programa selektsiyi velykoyi roगतoyi hudoby porody aberdyn-angus na 2013-2020 roky. - **The program of selection of cattle Aberdeen Angus breed for the years of 2013-2020**. Chubinske, 44 (in Ukrainian).

10. Siratskiy Y. Z., Pabat V. O, Fedorovich E. I. ta in.// [За ред. Y. Z. Siratskogo, E. I. Fedorovich]. 2002. Selektiyno–genetychni ta biologichni osoblivosti aberdyn-anguskoyi porodi v Ukraini. – **The breeding and genetic and biological features of the Aberdeen-Angus breed in Ukraine**. Kyiv: Naukoviy svit. - **Kyiv: The scientific world**, 203 (in Ukrainian).

11. Smakuev D. R. 2014. Kachestvo myasa bychkov simmentalskoy i aberdin-angusskoy porod, vyraschennyh pri ispolzovanii raznyh tehnologiy. – **The quality of meat of calves of Simmental and Aberdeen Angus breeds, bred with using different technologies**. Sbornik nauchnyh trudov Stavropolskogo nauchno-issledovatel'skogo instituta zhivotnovodstva i kormoproizvodstva. - **Collection of scientific works of the Stavropol research Institute of cattle and fodder production**. № 7 / том 3 / (in Russian).

12. Tymchenko O. I. 1978. Aberdyn-angusi: efektyvnist' vykorystannya i perspektyvy. - **Aberdeen-Angus: the effectiveness of using and prospects**. Tvarynnytstvo Ukraini. - **The cattle breed of Ukraine**. № 1. P. 54-55 (in Ukrainian).

Колесник А. И. МЯСНАЯ ПРОДУКТИВНОСТЬ БЫЧКОВ АБЕРДИН – АНГУССКОЙ ПОРОДЫ РАЗНОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ

В статье приведены результаты исследований мясной продуктивности бычков абердин-ангусской и создаваемой украинской ангусской породы. Анализ результатов исследований показал, что животные этих пород способны хорошо адаптироваться к условиям круглогодичного вивульного содержания. Однако между ними существуют существенные отличия как по урону мясной

продуктивності так і по якості м'яса. При інтенсивному вирощуванні абердин-ангусси відрізняються від своїх аналогів меншими показателями продуктивності, тоді як ангуси навпаки, проявляють більш високу енергію росту, і характеризуються більш постною говядиною.

Ключеві слова: порода, м'ясна продуктивність, жир, жива маса, убойна маса, туша.

Kolesnik O. I. MEAT PRODUCTIVITY OF BULLS OF ABERDEEN ANGUS BREED OF VARIOUS ORIGINS

Research results of meat productivity of Aberdeen Angus bulls of British selection and Ukrainian Angus reared breed have been presented in the article.

Aberdeen Angus breed is one of the most spread one in many countries of the world and also in Ukraine. It belongs to the small breeds: live weight of cows is 400-450 kg, live weight of sires is 800-900 kg. This is due to their intensive selection by precocity which effected on animals' susceptibility to early adiposity. Breeding the cattle of Ukrainian Angus meat breed plays an important role in the present conditions. The work on its breeding is at the initial stage. High meat quality (marbling, softness, succulence) has been shown in comparative estimation of meat productivity of these breeds. However, the significant difference in biological maturity of meat in correspondence with the protein and the fat has been found. In animals of reared Angus breed it comprises 2:1, in Aberdeen Angus - 1:2. In animals of reared Angus breed it comprises 2:1, in Aberdeen Angus - 1:2. As a result of feed costs for 1 kg of growth and cost is lower that supplies profitability of beef production. Meat of these animals contains less fat and corresponds to all consumers' demands.

Crossbred bulls of Aberdeen Angus breed of British selection of Angus type of American origin differed as for heavier and meaty carcasses in comparison with analogues of other groups that have been proved in researches. The difference in weight at the age of 15 months was 34,8 кг (11,6 %) and at the age of 18 months - 83,4 кг (13,4 %).

It should be noted that bulls of small type of British origin had high amount of visceral fat that certified about precocity and time for slaughter in younger age i.e. at the age of 15 months they reached slaughter conditions which were peculiar for the adult animals. The slaughter output has been increased on account of higher yield of raw fat at the age of 18 month.

The bulls of tested groups (II-nd and III-rd) at all age periods significantly exceeded their peers of small type as for meat productivity and have been sold for meat consumption as heavy cattle.

Key words: breed, meat productivity, fat, live weight, slaughter weight, carcass.

Дата надходження до редакції: 19.07.2016 р.

Рецензенти: доктор с.-г. наук, професор В.М.Кандиба
доктор с.-г. наук, професор Є.І.Чигринов

УДК639.2/3

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИБНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Н. О. Марценюк, к.с.-г.н., доцент,

В. П. Марценюк, к.с.-г.н., доцент,

Національний університет біоресурсів та природокористування України

А. В. Пекарський, к.с.-г.н., доцент Сумський національний аграрний університет

Проаналізовано динаміку вилову риби у водоймах України. Представлені кількісні та вартісні показники різних видів риби. Встановлено, що в 2015 році в Україні було вилучено близько 74 тис. тонн риби. Із внутрішніх водойм вилов складав 38,5 тис. тонн, що становило 43,5% від загального вилову. З прісноводних риб найбільше було вилучено товстолобика, а з морських – бичка. Крім того, здійснено огляд ринку рибної продукції, дана оцінка сучасному стану рибної галузі та визначені шляхи подальшого її розвитку.

Ключові слова: внутрішні водойми, вилов риби, прісноводні та морські види риби, рибний ринок, імпорт, вартість, попит, споживання.

В сучасних умовах ефективна діяльність виробництва неможлива без проведення попередніх досліджень попиту в кожному сегменті споживчого ринку. Дослідження всіх сегментів ринку риби та рибної продукції шляхом вивчення попиту споживачів дає можливість виявити мотиви, що спонукають людей купувати той чи інший продукт, дізнатися, чому віддається перевага в

процесі придбання [2,3,7].

Рибний ринок України поки що далекий не тільки від насичення, але навіть і від мінімального задоволення внутрішніх потреб населення країни. З іншого боку, саме його недостатній розвиток (порівняно, наприклад, з тваринництвом або навіть агропромисловим комплексом) робить його досить привабливим для інвестицій - на